

ARXITEKTURA KASBINING JAMIYATDAGI AHAMIYATI VA ARXITEKTORNING RO'LI

Irgashev Ravshan Sobirjonovich

RIDM o'qituvchisi. Toshkent sh.

arxitektor_55@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13342304>

Annotatsiya. Mazkur maqolada arxitektura to'g'risida, uning jamiyatdagi ahamiyati va arxitektorning ro'li qandayligi yoritib berilgan. Maqola davomida arxitekturaning o'ziga xos soha ekanligi va imkoniyatlari haqida so'z boradi. Shuningdek, arxitekturadagi o'zgarishlar, innovatsion texnologiyalar, dolzarb muammolar va ularning yechimlari uchun berilgan takliflar maqolaning mazmunini yanada ochib berishga xizmat qilgan.

Kalit so'zlar: arxitektura, dizayn, texnologiyalar, loyihalash, arxitektor, binolar, qurilish, innovatsiya.

THE SIGNIFICANCE OF THE ARCHITECTURE PROFESSION IN SOCIETY AND THE ROLE OF THE ARCHITECT

Abstract. This article describes architecture, its importance in society and the role of the architect. The article talks about the fact that architecture is a unique field and its possibilities.

Also, changes in architecture, innovative technologies, current problems and proposals for their solutions served to further reveal the content of the article.

Keywords: architecture, design, technologies, design, architect, buildings, construction, innovation.

ЗНАЧЕНИЕ ПРОФЕССИИ АРХИТЕКТУРА В ОБЩЕСТВЕ И РОЛЬ АРХИТЕКТОРА

Аннотация. В данной статье описывается архитектура, ее значение в обществе и роль архитектора. В статье говорится о том, что архитектура – уникальная область и ее возможности. Также изменения в архитектуре, инновационные технологии, текущие проблемы и предложения по их решению послужили дальнейшему раскрытию содержания статьи.

Ключевые слова: архитектура, дизайн, технологии, проектирование, архитектор, здания, строительство, инновации.

Arxitektura - bu binolar va boshqa me'moriy inshootlarni loyihalash, rejalashtirish va boshqarishga qaratilgan dinamik, raqobatbardosh kasb hisoblanadi. Arxitektor sifatida siz qurilishning har bir bosqichida, dastlabki rejalashtirishdan to ochilish kuniga qadar ishtirok etasiz.

Kasb badiiy iste'dodni mustahkam texnik bilim bilan birlashtiradi. Arxitektura - bu yuqori mukofot va yuqori ta'sirli kasb. Bu sizga jamiyat va biz yashayotgan muhitni shakllantirish imkoniyatini beradi. Arxitektorlar barcha turdagi binolarni loyihalashtiradilar. Ba'zilar o'z kareralarini shifoxonalar, maktablar yoki do'kon binolarini loyihalashga bag'ishlaydilar. Ba'zilar turar-joy binolarini loyihalash yoki tarixiy binolarni tiklashga e'tibor berishadi. Ko'pgina arxitektorlar rejalarni tuzishdan tortib, loyihani qurishni nazorat qilishgacha butun qurilish jarayonida ishtirok etadilar. Arxitektura juda daromadli soha bo'lishi mumkin, ammo u har tomonlama ta'lim va sohada ishlashning amaliy tajribasi shaklida juda ko'p mehnat talab qiladi (1-rasm.). Arxitektor professional darajaga ega bo'lishi va ro'yxatga olish imtihonidan o'tishi kerak. Litsenziyalangan arxitektor bo'lish uchun taxminan 8-10 yil kerak bo'lishi mumkin. Bu yuqori darajadagi mas'uliyat arxitektura va uning xodimlari uchun ijodiy imkoniyat va yuqori bosimli ish muhiti o'rtasida ehtiyotkorlik bilan muvozanat mavjudligini anglatadi. Ammo bu sizning dizayningiz hayotga tatbiq etilishi va atrof-muhitga qandaydir hissa qo'shayotganini ko'rishning yakuniy to'lovidir (2- rasm).

Arxitektorlar ba'zan o'z kasblari haqida salbiy tasavvurga ega bo'lishlari mumkin. Ammo bu sohada tanqid va to'siqlar insonning martabasini yuksak pog'onaga olib chiqadigan pog'ona bo'lishi mumkin. Darhaqiqat, arxitekturadagi o'zgarishlar so'nggi bir necha yil ichida amalga oshirilayotgan taassurot qoldirishi uchun, masalan, atrof-muhitni muhofaza qiluvchi dizayn kabi, yangi texnologiyalarga qadam qo'yish uchun ko'proq mutaxassislar talab qilinadi. Ushbu yangi texnologiyalarni tushunadigan va ulardan foydalana oladigan mutahassislar va rahbarlar zamonaviy arxitektura rivojlanishining qalbi va ruhidir. Bularning barchasi kasbda qanday ro'l o'ynashni maqsad qilib qo'yishi mumkin bo'lgan juda ko'p o'zgaruvchanlik va imkoniyatlar mavjudligini anglatadi. O'z sohasida mumkin bo'lgan g'oyani olg'a siljitishga tayyor bo'lgan

iste'dodli me'morlarga bo'lgan talab yuqori bo'lsa, kelajakda yurtimizda arxitektura sohasi yanada jadal rivojlanadi.

Arxitektura nima?

Arxitektura qurilgan muhitni o'rganish, rejalashtirish va loyihalashni o'z ichiga oladi. Bu yakka tartibdagi uylarning dizaynidan tortib yirik turar-joy yoki tijorat ob'ektlarigacha bo'lishi mumkin. Arxitektura atamasi har xil ma'nolarda qo'llaniladi va uni turli yo'llar bilan izohlash mumkin. Arxitekturaning tarixi va nazariyasidan tortib, ishlab chiqarish va dizayn loyihalarida qo'llanilishigacha bo'lgan arxitekturani o'rganish va amaliyoti bilan shug'ullanishning turli usullari mavjud. Ushbu jihatlarning har biriga yaxshi me'morchilik darajasida vaqt va e'tibor beriladi (3-rasm). Siz ushbu tadqiqot orqali me'mor yoki dizayner bo'lish, ya'ni barcha sohalarda yetarli bilimga ega bo'lish ekanligini ko'rishingiz mumkin (4-rasm).

Arxitekturaning jamiyatdagi ahamiyati

Arxitektura, xuddi tarix kabi, ma'lum bir jamiyat hayotining oddiy yozuvi emas.

Tuzilmalar va jamoalarning dizayni ekologik, ijtimoiy va estetik mulohazalarni aks ettirish uchun texnologiya, madaniy tushunish va aniq tarix tuyg'usini uyg'unlashtirishni talab qiladi.

Arxitektorlar binolar, landshaftlar va ularning orasidagi bo'shliqlarni o'z ichiga olgan qurilgan muhitni loyihalash va qurish uchun javobgardir. Ular kichik xonani loyihalashdan tortib global shaharni rejalashtirishgacha turli xil usullarda ishlaydi. Bundan tashqari, qurilgan muhitning dizayni va qurilishi bizning yashash tarzimizga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu bizga ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik jihatdan ta'sir qilishi mumkin. Ijtimoiy jihatdan yaxshi arxitektura dizayni yashash va ishlash uchun yaxshi maydonni ta'minlashi mumkin. Shu bilan birga u jamoalarga ularning ehtiyojlariga moslashtirilgan ob'ektlar va joylarni taqdim etish orqali yordam berishi mumkin. Iqtisodiy nuqtai nazardan, qurilgan muhitning qurilishi ish o'rinlarini ta'minlaydi va yangi yoki mavjud binolar va joylarga investitsiyalar iqtisodiy tiklanishni ta'minlaydi.

5-rasm. Toshkent shahridagi “Eski shahar” madaniy-tarixiy markazi kontseptsiyasi

Yaxshi dizayn va strategik fikrlash infratuzilma va sanoatga investitsiyalarni rag‘batlantirish potentsialiga ega. Atrof-muhit nuqtai nazaridan arxitektura atrofimizdagi dunyoni shakllantirishga yordam beradi. Iqlim o‘zgarishiga qarshi kurashda asosiy siyosiy e’tibor sanoat va energetika sohalariga qaratilgan bo‘lsa-da, bu ekologik harakatlar sifatiga eng ko‘p bevosita ta’sir ko‘rsatadigan barqaror binolar va joylarni loyihalash va qurishni talab etadi. Odamlarning hozirgi va kelajakdagi hayotida energiyaga bo‘lgan ehtiyojni kamaytirish masalan, yuqori uglerod izlarini kamaytiradigan materiallardan foydalanish orqali me’morlar haqiqatan ham inson hayotining farovonligiga amaliy va innovatsion hissa qo‘shishlari mumkin. Atrof-muhit barqarorligiga qo‘shimcha ravishda, me’moriy strategiyalar ijtimoiy o‘zgarishlarni rag‘batlantirishga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Misol uchun, innovatsion uy-joy loyihalari ijtimoiy izolyatsiya, boshpanasizlikning oldini olish va jamiyatning hamjihatligini oshirish uchun shaharlardagi kabi mahalliy uy-joy bosimiga javob berish uchun zarur.

Intizom sifatida arxitektura ushbu bosimlar haqida xabardorlikni oshirish imkoniyatini beradi va murakkab ijtimoiy muammolarni hal qilish uchun ijodiy va sezgir strategiyalarni ishlab chiqishga yordam beradi. Qurilgan atrof-muhit bilan shug‘ullanish va yaxshi dizaynning jamiyat farovonligi uchun ahamiyatini targ‘ib qilish orqali arxitektorlar hamkorlikdagi loyihalar va ijtimoiy tadbirkorlik orqali ijtimoiy o‘zgarishlarni rag‘batlantirishda haqiqiy liderga aylanishlari mumkin.

Arxitektorning ro‘li

Arxitektor - bu binolarni rejalashtirish va loyihalashda ishlash uchun maxsus o'qitilgan va litsenziyalangan mutaxassis. Ro'yxatdan o'tgan arxitektor, shuningdek, jamoat xavfsizligi va loyihalarni dastlabki brifingdan yakuniy sertifikatlashgacha nazorat qilish uchun javobgardir.

Arxitektorlar turar-joy va tijorat binolari, shuningdek, temir yo'l vokzallari va universitetlar kabi yirik infratuzilmalarni o'z ichiga olgan turli xil loyihalar ustida ishlaydi.

Arxitektorning asosiy rollari "rejalashtirish", "loyihalash" va "qurilish" sifatida belgilanishi mumkin. Ko'pchilik "arxitektura" deb nomlangan dizayn jarayoni ustida ishlaydi, bunda dastlabki qisqacha mazmuni mos dizayn shakllanmaguncha asta-sekin rivojlanadi. Qurilish loyihalari ustida ishlashda me'morlar ekologik, dizayn va texnik muammolar kabi murakkab vazifalarni hal qilish uchun o'zlarining mantiqiy qobiliyatlari va uslubiy yondashuvlaridan foydalanadilar.

Arxitektorlar o'z mijozlarining intilishlarini haqiqatga aylantirish uchun yuqori darajada o'qitiladi. Bu, dastlabki kontseptsiyalardan, batafsil dizaynni ishlab chiqarishdan tortib, loyihani yakunlashgacha bo'lgan butun dizayn jarayoniga ularni jalb qilish bo'yicha doimiy amaliyotni o'z ichiga oladi.

6-7-rasm. Maktab o'quvchilar bilan qurilish maydonida amaliy dars

Bu holda me'morga bo'lgan ehtiyoj ularning istaklari va birinchi navbatda, noyob, yuqori sifatli yakuniy mahsulotni yaratish orzulariga berilgan qiymatni aks ettiradi. Nihoyat, arxitektorlar asosan boshidan oxirigacha berilgan loyiha uchun mas'uldirlar. Ular loyihalash jarayonini boshqaradilar va loyihaning ko'rinishi va tafsilotlarini mijozlarga, ularning vakillariga va pudratchilarga yetkazishadi. Ularning to'g'ri sifatda yetkazib berilishini ta'minlaydilar. Binoni qurish jarayonida me'morlar qurilish pudratchilarining ishini nazorat qiladi. Shuningdek, ular mijozga qurilish ishlarini saqlashda maslahat va yordam berishda davom etmoqdalar. Loyihaning muvaffaqiyatiga doimiy qiziqish me'morlar tomonidan taqdim etilayotgan xizmatga qo'shimcha qiymat beradi.

REFERENCES

1. Inog'omov B.I. "Zamonaviy bino va inshootlarni loyihalash". Toshkent, 2010 y. O'quv qo'llanma.
2. Ubaydullayev X.M., Inagamova M.M. "Turar joy va jamoat binolarini loyihalashning tipologik asoslari" Toshkent., 2009 y. Darslik.
3. Qurilish me'myorlari va qoidalari. QMQ 2.08.02-96. Jamoat binolari va inshootlari. qInternet saytlar.
4. <https://artdeco.uz/>
5. <https://mc.uz/oz>
6. <https://www.sciencebox.uz/index.php/arxitektura>